

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

U2024/00585

Remissvar över betänkandet SOU 2024:16 Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna

Skolväsendets överklagandenämnd (nämnden) lämnar, utifrån det område nämnden har att bevaka, följande synpunkter på det som föreslås i betänkandet.

Avskiljande från yrkesskolan och överklagande (avsnitt 3.4.6)

Nämnden instämmer i förslaget att Högskolans avskiljandenämnd ska vara behörig att pröva frågan om avskiljande från yrkesskolan. Nämnden delar utredningens bedömning att nämnden, som hanterar överklaganden som rör skolväsendet, arbetar utifrån andra bestämmelser än de som föreslås gälla i yrkesskolan.

Elever bör kunna mottas och antas till en sammanhållen yrkesutbildning (avsnitt 4.5.1)

Nämnden instämmer i förslaget att bestämmelserna om behörighet, mottagande och fullföljande ska ändras så att de även gäller för en sammanhållen yrkesutbildning. Med anledning av att förslaget är i enlighet med nämndens praxis bedöms inte konsekvenserna bli särskilt stora för nämnden.

Arbetsgivare ska själva kunna välja lärlingar (avsnitt 6.3.7)

Enligt förslag till ändring i skollagen 20 kap. 21 a § ska, om arbetsgivare själv väljer ut lärlingar, ansökan från en sökande om att delta i utbildning ges in till den huvudman som anordnar utbildningen. Nämnden önskar uppmärksamma att den

nämnda paragrafen redan finns i nuvarande lagstiftning och avser interkommunal ersättning.

Förslaget bedöms medföra en ökad ärendetillströmning till nämnden avseende överklaganden av beslut om mottagande till komvux på gymnasial nivå och beslut om interkommunal ersättning.

Det behövs bestämmelser inom komvux för att kunna möta särskilt stora utbildningsbehov (avsnitt 7.2)

Nämnden anser att det i föreslagen författning saknas, eller att det i vart fall inte med önskvärd tydlighet framgår, att nämnden utifrån 28 kap. 12 § p. 9 skollagen är behörig att pröva överklaganden av beslut av en kommun om mottagande till utbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov. Av utredningen framgår att *"Beslut om mottagande till utbildningen ska, i likhet med beslut om mottagande enligt 20 kap. 22 § skollagen, gå att överklaga till Skolväsendets överklagandenämnd."* I föreslagen förordning om statsbidrag för yrkesvux anges i 43 § att *"Beslut av en kommun får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 35 §"*. I förslag till ändring i skollagens 20 kap. 23 a § anges att *"Föreskrifter om utbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i 20 kap. 2, 19, 19 a–b, 21 och 22 §§ om prioritering, rätt till utbildning, ansökan och mottagande till sådan utbildning."* Denna behörighet går inte, enligt nämndens mening, att utläsas av den föreslagna bestämmelsen 23 a §.

Vidare efterfrågar nämnden ett förtydligande om nämnden är behörig att pröva överklaganden om upphörande från utbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov. Av betänkandet framgår inte hur många utbildningsplatser som beräknas bli aktuella för reformen. Eftersom det är en ny typ utbildning inom komvux förväntas dock antalet ärenden om mottagande öka. Beroende på svaret på den fråga som nämnden önskar få tydliggjord kan även antalet ärenden om upphörande förväntas öka.

Elevers tillgång till stöd i komvux (avsnitt 8)

Förslagen, som är i linje med nämndens praxis, och som skulle underlätta prövningen av överklagande enligt 20 kap. 9 § andra stycket skollagen, bedöms inte medföra några större förändringar annat än att ärendena bedöms bli mer omfattande.

Underlättande av studier för elever med funktionsnedsättning (avsnitt 9) och Övergångar till arbetsmarknaden för elever inom anpassad utbildning (avsnitt 10)

Överklagandenämnden ser, med hänsyn till de områden som nämnden bevakar, positivt på att dessa områden uppmärksammas.

Bristande förutsebarhet med hänsyn till 20:e kapitlets uppbyggnad

Överklagandenämnden har i yttrande över betänkandet *Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33)*¹ framhållit att nuvarande reglering i 20 kap. skollagen inte är helt lätt att överblicka. Det är fortfarande nämndens uppfattning att många huvudmän redan i dagsläget har svårt att tillämpa kapitlets bestämmelser korrekt, vilket bl.a. framkommer genom felaktiga lagrumshänvisningar. För den sökande innebär detta att det blir otydligt vad för typ av beslut som har fattats och varför. Det leder även till att det blir svårt för den enskilde att avgöra om ett beslut kan överklagas och om så är fallet till vilken instans. De föreslagna ändringarna, som t.ex. lärlingsutbildning och utbildning vid särskilt stora och tillfälliga utbildningsbehov, gör därmed inte kapitlets uppbyggnad tydligare.

På Överklagandenämndens vägnar

 Elin Carbell Brunner

Signerat av: Elin Carbell Brunner

Yttrandet har beslutats av Elin Carbell Brunner, ordförande i nämnden, samt Claes Mårtensson, Ann-Charlotte Smedler Drake, Greger Bååt, Elisabeth Fernell och Eva Ekstedt Salzmänn efter föredragning av juristen Anna Haraldsson. Kanslichefen Anna-Karin Lundgren och kanslisamordnaren Stina Engberg har även varit med vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

¹ Överklagandenämndens remissyttrande den 30 november 2020, dnr. 2020:1589.